

БАРКАМОЛ АВЛОД ТАРБИЯСИДА

МУТОЛАА ВА КИТОБХОНЛИКНИНГ ЎРНИ

Раъно ҚОДИРОВА,
Тошкент Ирригация ва қишлоқ хўжалигини Механизациялаш муҳандислари институти Сув хўжалигини ташкил этиш ва бошқариш факультети хотин-қизлар кенгаши раиси

...Мен шунга аминман — китобсиз тараққиётга, юксак маънавиятга эришиб бўлмайди.

Шавкат МИРЗИЁЕВ.

Ўзбекистон миллий давлатчилиги ва унинг иқтисодий-ижтимоий, сиёсий-маданий ҳаётида инқилобий ўзгаришлар ва мисли кўрилмаган янгиланишлар даври бўлди.

Маънавиятимиздаги муҳим қадамлардан бири бўлмиш Президентимизнинг Шавкат Мирзиёевнинг 2018 йилнинг 12 майдаги "Буюк алломалар, адиб ва мутафаккирларимиз ижодий меросини кенг ўрганиш ва тарғиб

биялайдиган куч, у дунё ва бу дунёни танитиш манбаидир.⁽¹⁾ (Маънавият. Асосий тушунчалар изоҳли лугати. F.Ғулум номидаги нашриёт-матбаа ижодий уйи. Тошкент-2010. 247 б.)

Китобнинг сеҳри, сўзининг сеҳри башариятни ўз ўқи атрофида адашмай айланиб туришига катта хизмат қилади. Зотан, сўз буюк ғалабага чорлайди ҳам, забун мағлубиятнинг захматини тотишга ҳам қодирлиги учун бу даҳри дунда аввал китоб яралган, сўз яралган, сўз ҳаётнинг аввали деб бекор айтилмаган.

1. (Маънавият. Асосий тушунчалар изоҳли лугати. F.Ғулум номидаги нашриёт-матбаа ижодий уйи. Тошкент-2010. 247 б.)

Шу жиҳатдан ҳам истеъдод шундай мўъжизаки, Яратган уни ўзингиздан пинҳон бир ғўзал лаҳзада қалбнингизга қўйиб қўяди.

тақдирингизни боғлайди. Ва бу орқали сиз борлиқни бошқача нигоҳ билан кўра олишингизни инсониятга намоён қила оласиз. Бунинг учун эса адабиётнинг сарҳадлари кенг. Дарҳақиқат, ундаги қалам шундай сеҳрли ва муқаддас дарахтки, унинг илдиизига сингмаган ижодкор макон ва замон шамолларида учирма бўлиб кетиши ҳеч гап эмас. Чунки ўз йўли ва ижодий

ёққанини тасдиқлайди бу номалар.

"Менга бир жангчи Ҳамид Олимжоннинг "Қўлингга қурол ол!" тўпламини келтириб берди. Китоб осолка билан тешилган, уруш дудида сарғайган, титилган ва айрим жойлари куйган. Мазкур ўртоқнинг айтишича, у китобни шу ҳолида, жанг майдонидан, қор устидан топиб олган ва урушнинг сўнгигача ёнидан қўймаган. Бу тўпламдаги шеърларнинг ёнларига жангчиларнинг қўли билан ёзилган сўзлар катта аҳамиятга эгадир: "Шарқдан Ғарбга кетаётган дўстга" шеъри ўзбек, қозок, туркман, озарбайжон, қирғиз жангчиларига ўқиб бериш учун агитатор Мавлоновга топширилди. "Яшасин! 20 март, 1943 йил".

Ушбу сатрларни ёзган аскарнинг исми, шарифи, манзиллари хат бурчаги куйганидан билинмай кетган. Лекин кўриниб турибдики, оташ сатрлари ўзбек ўғлонлари китобдан куч олганлар, қувват олганлар.

Китоб жасоратга йўлловчи мўъжиза эканини исботи бу.

Буюклар болангизга китоб ўқини ўргатинг, қолган ҳаммасини китобнинг ўзи ўргатади. Ёрқин келажакка эса фақат илму фан орқали борилади. Муаззам адабиёт карвонини ёруғ манзиллар сари етаклаётган, бу кар-

2-ўринга компьютер жамланмаси берилган), 3 ўрин эгалари 15 миллион (ўтган йилларда 3-ўрин эгаларига 200 дона китоб жамланмаси берилган)дан пул мукофотлари ажратилган, юзлаб, минглаб китобсевар ёшлар учун катта рағбат вазифасини ўтайди, асли донишмандлик қонимизда борлигини яна бир қарра исбот қилади.

Дунёда инсон учун икки нарсаси муқаррам ва муқаддас — бири нон бўлса, иккинчиси китоб. Нон инсон танасига куч-қувват беради, иккинчиси китоб эса маънавий қудрат тимсоли саналади.

Ҳазрати Пайгамбаримиз "Бешиқдан қабргача илм излангиз" деган насиҳатларида мана шу икки муқаррам нарсани назарда тутган бўлсалар керак.

Соҳибқирон Амир Темури бобомиз "Китоб (битик) барча бунёдкорлик, яратувчилик, ақл-идрокнинг, илму донишнинг асосидир, ҳаётни яратувчи мурабийдир" деган эдилар.

Биз дунё илму закосига тамал тоши қўйган илму донишлар, мутафаккирларнинг набираларимиз. Сўз мулкининг султони Алишер Навоий, "Бобурнома" муаллифи, шоҳ ва шоир Заҳириддин Муҳаммад Бобур, биринчи туркий тиллар лугати муаллифи Махмуд Қошғарий,

Бугун янгиланаётган Ўзбекистон жаҳонга бўй кўрсатмоқда. Баркамол авлоднинг эртанги кунга мустаҳкам умиди, ёрқин ишончи улкан. Кейинги тўрт йилда бўлиб ўтаётган шидатли, тарихий маънавий-маърифий ислохотлар миллий маънавиятимиз, маърифатимиз, адабиётимиз тарихида катта бурилиш ясагани рост.

қилиш мақсадида ёшлар ўртасида китобхонлик танловларини ташкил этиш тўғрисида"ги Қарори эълон қилинди.

Қарорда буюк адиб ва мутафаккирларимизнинг нодир мероси, ибратли ҳаёти ва ижтимоий фаолиятини ҳар томонлама чуқур ўрганиш ва тарғиб этиш мақсадида танловларни Ватанимиз тарихи ва халқимизнинг маънавий ҳаётида бекиёс ўрин тутадиган Абу Райҳон Беруний, Абу Али ибн Сино, Мирзо Улуғбек, Алишер Навоий, Заҳириддин Муҳаммад Бобур, Муҳаммад Ризо Оғаҳий, Бердақ сингари буюк мутафаккирларимиз ижоди ва фаолияти, жаҳон адабиётининг дурдона асарлари, шунингдек "Алпомиш", "Гўрўғли", "Қунтуғмиш" каби халқ достонлари бўйича ўтказиш, ғолибларни муносиб рағбатлантириш масалаларига кенг ўрин ажратилди.

Адабиёт — маданиятнинг, санъатнинг, маърифатнинг ўзаги. Ота боболаримиз айтганларидек бошқа фанлар илмининг улкан намоёндаларини етиштириши мумкин, адабиёт эса фидойиларни камолга етказиши мумкин.

Фикр чизигидан ўтган ҳар бир сатр халқ кўнглига етиб бораверади. Юракдан чиққан сўз нақ юракка етиб борганидек, адабиёт дурдоналари элнинг юрагини топиб бораверади. Шу ўринда ардоқ ва эъзоз топаётган ижод аҳли адолатли ва шидатли ислохотларга камарбаста бўлишлари керак.

Муаззам адабиёт карвонини ёруғ манзиллар сари етаклаётган, бу карвонларнинг бекатларини меҳр чироқлари билан ёритиб турган, карвонларнинг зиёларини халққа етказишга камарбаста бўлиб турган юрт раҳбарининг мардона меҳнатидадир.

Инсон қўли билан яратилган энг буюк мўъжиза — бу китоб. Чунки китоб инсоният бойлиги, ҳар қандай жамиятда китобга муносабат жамият аҳлининг маърифатга, илмга муносабатини исботи ҳисобланган.

Китоб — билим, маънавият ва маърифат манбаи, инсонни улуглайдиган унда маънавият ва маърифат асосларини шакллантирадиган, уни комил қилиб тар-

қияфасига эга бўлмаган ҳамда асл нурга талпиниб бўй чўзмаган навхонларнинг ёғоч бўлагидан фарқи йўқ. Ана шу нур, ўзига хос қобилият, ўзгача дунёқараш бизнинг иқтидорли ёшларимизда ҳам яққол намоён бўлмоқда. Табиийки, бунда китобнинг ўрни бекиёс.

Оддийгина мисол. Биламизки, Америкадаги Гарвард университети дунё таълим ва фан рейтингига етакчи ўринда туради. Китобни севгани ва қадрлагани учун Гарвард университети битирувчиларининг 75 нафари Нобель мукофоти соҳиб, дунё миллиардерлари бойлигининг ярми мана шу университетда тахсил олган, Американинг 45 Президентидан 12 нафари шу университетни битирган.

Мана китобнинг кучи! Кўринадик, китобга ошно мутафаккирларнинг илмий маърифий мерослари неча юз йиллар, неча даврлар ўтиб ҳам инсоният тараққиётига йўлчи юлдудек нур сочиб туради.

Оташин шоир Ҳамид Олимжоннинг уйда уруш йилларида шоирнинг ёниқ мисраларидан куч олган ўзбек жангчиларининг ёзган хатлари бор. Шоир китобларининг ўқувчиларга нақада

вонларнинг бекатларини меҳр чироқлари билан ёритиб турган, карвонларнинг зиёларини халққа етказишга камарбаста бўлиб турган юрт раҳбарининг мардона меҳнатидадир.

Тўрт йилдан бери ўтказилиб келинаётган "Ёш китобхон" танловининг баркамол авлод тарбиясидаги ўрни бекиёс. "Ёш китобхон" танловини ташкил этиш ва ўтказиш тўғрисида"ги мажлис баёни ижросини таъминлаш, Ўртбошимиз илгари сурган беш муҳим ташаббус доирасида аҳоли, айниқса ёшлар мутолаа маданиятини юксалтириш, китобхонликни кенг тарғиб қилиш мақсадида ўтказилган "Ёш китобхон" танловининг республика босқичи ҳақиқий маърифат байрамига айланиб кетди.

"Ёш китобхон" танловида ўтган тўрт йил мобайнида 2 миллион 470 минг нафардан ортиқ ёшлар иштирок этдилар, 2021 йилда 300 мингдан ортиқ ёшларимиз биринчи марта онлайн тарзида ариза топширдилар.

Бу йилги танловнинг биринчи ўрин соҳиблари Президент совғаси "Spark" автомашинаси, иккинчи ўрин даъвогарлари 30 миллиондан (аввалги йилларда

араб тили грамматикаси асосчиси Муҳаммад Замаҳ шарийдек, улуг муҳаддислар Имом Бухорий ва Имом Термизий сингари буюк тафаккур эгаларининг авлодларимиз. Номлари зикр этилган аждодларимиздан ҳар бирининг ҳаёти ибрат мактабидир.

Мана шу шарафли ибрат мактабининг устозларидан бири сифатида фахр билан айта оламани янги Навоийлар, Мирзо Бобурлар тарбиялаб етиштирмақ учун ҳам китоб ва мутолаани ҳар бир талабамизнинг, ҳар бир ўғил қизимизнинг юрагига тумор қилиб қўймоғимиз лозим. Зотан, мутафаккирлар айтганларидек яхшиликнинг мукофоти яхшиликдир!

Зеро, Ўртбошимизнинг "Илми қадрланг, илмга интилин! Бир сония ҳам вақтингиз бекор кетмасин. Илм ва билим ўтда ёнмайди, сувда чўкмайди, ҳеч ким сиздан тортиб ололмайдиган бойлик эканини асло унутманг!"⁽³⁾ — деган сўзлари янги Ренессанс пойдеворини яратидек шарафли вазифани бажариш учун катта ишонч ҳисобланади. Бу ишонч буюк миллатнинг порлоқ эртаси учун ёниб турган шамчирок бўлиб порлаб туради.

Дунёда турмоқ учун дунёвий фан ва илм лозимдур, замона илми ва фанидан бебахра миллат бошқаларга поймол бўлур. Маҳмудхўжа БЕҲБУДИЙ